

UREDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Franciskanska ulica št. 8 (lekarica I. nadst.). Uradne ure za stranke so od 10. do 11. dopoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

NAROCNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 21.60, polletna K 10.80, četrtletna K 5.40, mesečna K 1.80; za Nemčijo celoletno K 26.40; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 36.00.

Posamezne številke po 8 vin.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNIŠTVO se nahaja v Selenburgovi ulici št. 6, II., in uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 7. zvečer. Inzerati: enostopna poltlačila 80 vin., pogojen prostor, poslana in reklame 40 vin. — Inzerate sprejema upravništvo.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo. Reklamacije lista so poštno proste.

Stev. 592.

V Ljubljani, v četrtek dne 29. maja 1913.

Leto III.

Grofje, škofje in avstrijska mizerija.

(Iz govora sodr. Ign. Daszynskega na 146. seji posl. zbornice.)

V politično debato poslanske zbornice je v pondeljek posegel s sijajnim govorom poljski poslanec socialni demokrat sodr. Daszynski. Najprej je obračunal po zaslugi z Berchtoldovo vnanjo politiko, ki je vso državo gospodarsko upropastila in je zapravila mednarodni ugled. Potem pa je v vsej nagoti pokazal svetu izkoriščevalno poljsko šlahito in njene pomočnike, škofje, ki so v zadnjem hipu razbili volilno reformo za galski deželni zbor in ki sedaj v pastirskih listih hujkajo zoper narodno spravo Poljakov in Ukrajincev. Besede Daszynskega o brezvestnem početju galskih škofov veljajo v polni meri tudi za naše pokrajine, kjer farji z neizmernim hujkanjem že okoli dvajset let zastrupljajo vse javno življenje.

Daszynski:

Po izgubljeni vojni se loti prebivalstva splošna nejevolja, nezaupanje in časih obup. V gotovem pogledu lahko rečemo, da se nahaja na primer galska dežela v stanju, kakor da je Avstrija izgubila vojno. V novembru je hitelo galsko prebivalstvo pod zastavo v takem obsegu, kakor da bi šlo za vojno proti resnično nevarnemu nasprotniku. Ako pa primerjamo sedanje razpoloženje galskega prebivalstva s prejšnjim, lahko rečemo, da je kakor

nezaupnica Stürgkh-Berchtoldovi politiki.

Dolgi meseci, ki so odtedaj minuli, so odkrili vso gnobilo avstrijskih vojaških razmer; kakaj nekaj tednov po mobilizaciji so rezervisti že tožili o slabem ravnanju. In ako se je moglo zdelo potrebno marca meseca poslati princa Hohloheja s pismom na ruskega carja, bi bilo nemara pametneje in za Avstrijo bolj zdravo, ako bi se bili dvorni lomenki dogovorili že v novembru. Tako pa je Avstrijo doletela nečestojna vloga; kakaj dostavke, ki ga je ruska vlada z dovoljenjem avstrijskega poslanika v svojem uradnem glasilu pripojila dogovorjenemu komuniqueju, je bil za Avstrijo zaslužen ponižanje in tako se je zgodilo, da so se orjaške priprave obrnile proti pritlikavi Črni gori. Čim strahopetneje se je dunajsko časopisje obnašalo napram Rusiji, tem nesramneje je nastopalo zoper kralja Nikolo, dokler nismo pred Skadrom tedne in tedne požirali ponižanja, ki nas je doletelo samo zato, ker je vnani urad v časopisju aranžiral nezasišano hujskarijo. Vsa ta ponižanja je delirij dunajskega uradnega in poluradnega časopisja le še poostiril. Vse časopise, od glasila krščanske socialnih hijen do glasila najvišje inteligence, se je vrtelo v divjem plesu in niti slutilo ni, da Dunaj ni še vsa Avstrija, da nima pravice govoriti v imenu osmih narodov: dunajski tla in dunajsko purgarijo je predstavljalo za Avstrijo.

Poslanec Zenker: Dunajsko meščanstvo pri tem ni sodelovalo.

Sodr. Daszynski: Meščanstvo, ki trpi, ki narača in čita to časopisje, je od boga kaznovano! Kako odurno in obenem smešno je, da so v tistem času, ko so oficirji brusili svoje sablje, borzijska glasila vlekla svoje meče na dan. Meč iz nožnice! je zapisal šmok in prizadjal naj-

globokejšo rano ugledu avstrijske diplomacije in državni ideji!

Vse to se je zgodilo na povelje literarnega oddelka v vnani uradu. Ne bom se pečal s pčrnostmi, kdaj in kako je lagal gospod Kania in trosil svoje lažnjive vesti v svet. Že tisti, ki so mu izpostavili navedeno izpričevalo, so najboljši dokaz, kdo je gospod Kania. Poljski pregovor pravi:

Cigan pripelje za priče svoje otroke.

(Viharna veselost.) Ti »ciganski otroci« so izpostavili gospodu Kania naročeno izpričevalo, ki bi ga bili spodobni žurnalisti z ogorčenjem zavrnili. — Tako se je zgodilo, da je Turčija zoper voljo Avstrije pregnana iz Evrope in da se je okolo Avstrije sklenil obroč slovanskih držav, ki so postale po volji lažje in samozavestnejše, nego so bile pred vojno. Prav nobena nesreča ni, ako ekspanzija balkanskih držav dovede do tega, da se strnejo državne meje z narodnim mejami.

Nobena država ne more obračati svoje politike proti temu, da se na njenih mejah porajajo narodne države v čisti obliki. Mnenje, da je za Avstrijo koristno, ako se učvrste balkanske države, potrebuje seveda malega pridržka. Balkanska vojna, ki se je — kakor pravijo — začela brez dovoljenja Rusije, je končala z moralno in materialno pomočjo Rusije in čudno bi bilo, da bi bila Rusija posodila na stotine milijonov balkanskim državam, le da oslabi svoj vpliv na Balkanu. Pravijo, da se dá vse to s pametno politiko popraviti.

Ampak od kedaj smemo v Avstriji računati na pametno politiko?

Pametna politika v Avstriji je vražje težavna reč. To je veliko vprašanje, za katerega rešitev sedanja oficialna Avstrija in oficialna Ogrska nista sposobna; kakaj komisariat na Hrvaškem je bankrot ogrske državne modrosti in izjemna stanja v Avstriji, zdaj tu, zdaj tam svedočijo o vsem drugem, le o pameti napram Jugoslovanom ne. Vprašanje, ki je zastavljeno Avstriji, postane življensko vprašanje, ako ne bo rešeno, in že sedaj se oglašajo glasovi — v Evropi in v Avstro-Ogrski sami — da se bo kakor Turčija, ki ni mogla rešiti makedonskega vprašanja tudi

Avstrija zadavila nad narodnim vprašanjem.

Avstrija rešuje sama sebe z ustanavljanjem albanske države. Ampak polovica albanskega plemena pride pod tuje gospodstvo, najplodnejše ravnine in doline so odvzete tej državi, ki sloni na prebivalstvu, katero je bilo doslej precej tuje evropski kulturi. S pomočjo te pohabljenе države hočejo držati v šahu balkanske države. Ampak Albanija je slaba tolažba za tepeno avstrijsko diplomacijo. Pravijo, da bo sedaj mogoče s pogodbami in z gospodarskim zblizanjem ustvariti »modus vivendi« z Bolgarsko in s Srbijo. Ali je kaj upanja,

da stremo agrarno oblast tokraj in onstran Litve?

Edino mogoča pametna politika napram Balkanu, gospodarsko prijateljstvo, je nemogoča, dokler so agrarji vseh narodov deležni

izjemnih pravic. Želeti bi bilo, da ostane naša diplomacija v prijateljskem odnosu s Turčijo v Aziji in da jo podpre zoper ruske vplive. Največja nevarnost bi bila za nas, ako doseže Rusija tak vpliv v Mali Aziji, da dobi oblast nad morsko ožino in prost dostop na Sredozemsko morje. (Konec prih.)

Ljubljanski občinski svet.

Nadaljevanje proračunske razprave.

V Ljubljani, 28. maja.

Danes je občinski svet nadaljeval in zaključil proračunsko razpravo, ki se je večeraj pričela. Večina se je začetkom postavila na stališče referenta, da ima letošnji proračun izključiti vsake nove izdatke in vsako odpiranje novih virov, ter je dosledno vztrajala na tem; nikogar tedaj ni presenetilo, da je bil proračun sprejet po odsekovih predlogih skoraj brez izpremembe. Ker je bil ta rezultat pričakovati od tistega trenutka, ko je večina pokazala svoj namen in so tudi Nemci pritrldili njenemu načelu, se tudi ni mogla razviti zanimivejša razprava; kajti zajamčena brezupnost vsakega poizkusa ni element, ki bi mogel pospeševati reformno marljivost. Obveljalo je načelo, s katerim se pri površni misleči lahko doseže odobravanje. Ali gospodarstvo, ki se omejuje na to čednost, nikakor ni dobro gospodarsvo. Naloga občine je razvoj; in občina je socialen organizem. Njen glavni napredek je torej v socialnem razvoju, katerega pa ni pomagano s samo varčnostjo. Če hoče občina v bodočnosti žeti, mora v sedanjosti sejati; to se mora vršiti razumno, previdno, ali vsekakor se mora vršiti. Duh, ki je sedaj vladal v ljubljanski občini, ni bil prijazen tej napredni, razvojni tendenci. In letošnji proračun ostaja povsem v starem kolovozu. Zavlacenje proračuna z dvakratnim provizorijem je dala večini nekakšno navidezno opravičilo, češ da ne more prihajati sredi leta z dalekosežnimi reformami. Do prihodnjega proračuna je zdaj dobrega pol leta. Če ima večina dobro voljo, da nastopi novo pot, bo treba pridno porabiti čas, da pripravi material za modernjši proračun. Seveda je potem tudi potrebno, da pride proračun pravočasno na razpravo, ne pa šele zadnje dni pred novim letom.

Razpravo odpravlja župan dr. Tavčar ob 6. zvečer.

Na dnevnem redu je nadaljevanje proračunske razprave; III. poglavje.

Poročevalec obč. sv. Milohnoja: Pri postavki »Ceste, ulice, trgi, izprehajališča« znašajo potrebščine 187.000 K, pokritje 76.491 K, primankljaj torej 110.509 K.

Občinski svetnik Štembov stavi resolucijo pri tej postavki, s katero se naroča magistratu, da preštudira vprašanje pobiranja smeti, ki je doslej nedostopno, in da poroča o uspehih občinskemu svetu.

Občinski svetnik Šteie predlaga več resolucij.

Občinski svetnik sodrug E. Kristan: Odsek predlaga pri tej postavki 5000 K za izboljšanje plač mestnim delavcem. Namen je dober, ali s 5000 K ne moremo rešiti vprašanja ureditve plač mestnih delavcev. Lansko leto, ko so mestni delavci prosili za regulacijo, sem se informiral, pa je gospod župan izjavil, da bi ve-

ljala izpolnitev delavskih zahtev okrog 50.000 kron. Na svojo interpelacijo pa sem potem dobil detaljiran odgovor, ki je resumiral, da bi bilo treba za primerno regulacijo 35.000 K. Jasno je torej, da se s 5000 K za pol leta ne dá doseči uspeh, ki bi pomenil zadovoljivo rešitev tega vprašanja. Vem, da se mi bo reklo, da pomeni 10.000 kron na leto 100odstotno izboljšanje. Ali procenti nas tukaj ne smejo premotiti. V sedanjih časih je malo pomagano, če ima delavec 2 kroni na dan, pa se mu izboljša ta plača za 10 odstotkov. Razmere uradnikov, poduradnikov in slug smo hoteli definitivno urediti. To mora veljati tudi za delavce. Ako bo pa v proračunu v ta namen že določenih 5000 kron, se je bati, da se bo to smatralo za mejo, katere ne sme presegati regulacija. Vprašanje pa je pereče, kajti draginje ne čutijo le uradniki najvišjih razredov, ampak še bolj delavci. Temeljita ureditev delavskih plač pa je tudi splošna občinska potreba, ker se more samo od dobro plačanih delavcev zahtevati dobro delo. Veno-mer se ponavljajo pritožbe, da se pometajo ulice, kadar hodijo otroci v šolo, kadar se vozi mleko v mesto, ali pa kadar promenirajo dame. Kako pa naj se zahteva nočno delo od delavcev, če nimajo primerne nagrade za to? Predlagam torej, da se upostavi v III. poglavju v mestni proračun za izboljšanje plač mestnim delavcem 10.000 K.

Poročevalec Milohnoja pojasnjuje, da se izdeluje »Delavski red«, ki bo tudi uravnil delavske plače. Zavrača tudi Kristanovo trditev, da so se plače izboljšale le uradnikom in mestnim uslužbencem, delavcem ne, in pravi, da uradnikom ni prinesla pragmatika nobenega povišanja plač, temveč le časovno napredovanje je zanje dobrih nove pragmatike. Le nižjim uslužbencem so se resnično izboljšale plače.

Zupan dr. Tavčar pojasnjuje očitke občinskega sv. Štefeta glede škropljenja ulic. Pri tej priliki omenja, da bi bila občina zadnji mesec malone doživela delavsko stavko in da je bila pravica nedvomno na strani delavcev. Policija je obsodila tri mestne delavce, češ da so pri škropljenju ulic poškrpili tudi kakšnega pasanta. (Čujte! Čujte!) Vsakega delavca so obsodili na tri dni zapora. (Klici: Lep red!) Mislim, da bi se tudi tukaj morali vprašati za hudobni namen. Če pa pri škropljenju ulic iz vodovoda pade par kapljic na kakšno damo, je pač težko verjetno, da bi se to zgodilo iz hudobnosti.

Pri glasovanju sprejme večina postavko kakor jo predlaga finančni odsek.

Sprejeta je tudi resolucija obč. svet. Štembova. Vsi ostali predlogi so odklonjeni.

Poročevalec Milohnoja: Pri postavki »Zdravstvene in blagotvorne zadeve« znašajo potrebščine 156.739 K, pokritje 9700 K, primankljaj 147.039 K.

Obč. sv. Hudovernik predlaga: Magistratu se naroča, da študira, kje bi se lahko napravila še ena ljudska kopel.

Obč. svet. Šteie predlaga, da se naj prepu- sti odločitev o podelitvi podpor občinskemu svetu, ne pa magistratu.

Obč. svet. sodrug E. Kristan je mnenja, da naj bi obč. svet. Hudovernik izpremenil svoj predlog v toliko, da naj se ne naroči magistratu študiranje za ustanovitev le ene nove ljudske kopeli, temveč sploh potrebo ljudskih kopeli v Ljubljani, ker Ljubljana potrebuje nemara več

MAKSIM GORKIJ:

Kmet in vojak.

Pred vrati bele kantine, ki luka izza starega vinograda, v senci gostega listja vinske trte, ki ga prepleta slak in majhne kitajske rože, sedita slikar Vincenzo in ključavničar Giovanni pri steklenici vina. Slikar je majhen, čokat in temne polti; iz njegovih temnih oči sveti mehki, zamišljeni smehljaj sanjača; njegova gladko obrta zgornja ustna in lica so modrikaste barve in smehljaj daje obrazu nekaj otroškega, naivnega. Usta so majhna in nežna kakor pri dekletu, roke so ozke in fine; gibčni prsti se igrajo z zlatobarno rožo, ki jo pritiska na polna ustna, pri tem pa ima zaprte oči.

»Morda ... ne vem ... morda ...« govori tiho in maje s fino glavo, rdečkasti kodri mu padajo na visoko čelo.

»Da, da, čimbolj proti severu, tem odločnejši postajajo ljudje!« trdi Giovanni, širokopleč mladič z veliko glavo in črnimi kodri. Njegov obraz je bakrenordeč, nos od solca ožgan in pokrit z belimi luskinami; oči so velike in dobrovoljne kakor pri volu in na levi roki mu manjka palec. Rjavi prsti s topimi nohti oklepajo čašo in s svojim basom nadaljuje:

»Milan in Turin sta izvrstni delavnici, kjer se oblikujejo novi ljudje in kjer se rodi novi duh. Le še kratek čas — in svet postane dostojen in razumen.«

Vsenaokrog se iskre modri in zlati cvetovi, plameneči snopci žarkov migljajo v zraku, v prozornem steklu steklenice in od časa do časa se zaiskri almandinsko vino, iz dallave prihaja nežno grganje morskih valov.

»Oh, dragi Vincenzo«, pravi ključavničar s širokim nasmehom, »napiši vendar enkrat v verzih, kako da sem postal socialist, ti znaš tako dobro.«

»Nex«, pravi slikar, vlivajoč vino v čaše in

se nasmeje rdečemu žarku, »še nikdar mi nisi povedal te zgodbe. Koža se ti tako trdno oprijemlje kosti, da sem vedno mislil, da si bil rojen v njej.«

»Nag in neumen sem bil pri rojstvu kakor ti in vsi drugi ljudje; ko sem bil mlad, sem sanjnil o bogati žentitvi; ko sem bil pri vojakih, sem se ubijal, da bi napravil izkušnjo za oficirja in šele, ko sem bil triindvajset let star, sem spoznal, da ni vse na svetu dobro in da se mora vsakdo sramovati, če živi kakor neumnež.«

Slikar je naslonil komolec na mizo, sklonil glavo nazaj in gledal proti hribu, kjer stoje ob vznožju orjaške smreke in stresajo mogočne veje.

»Nas, to se pravi našo kompanijo, so poslali v Bolonjo, kjer so bili kmetiški nemiri. Eni so zahtevali zmanjšanje najemšćine, drugi so stokali in zahtevali višje mezde, zahteve enih kakor drugih so se mi zdele nepravilne, ker, tako sem bil mislil, kakšne neumnosti so to: znižane najemšćine in povišane mezde morajo vendar uničiti zemljiške posestnike! Meni, mestnemu človeku, so se zdele te zahteve brez-miselne in še bolj besen sem postal, ker so nas podili iz kraja v kraj in ker smo imeli nočno službo. Ti kmetje, vidiš, so zemljiškim gospodom razdeljali stroje in vseč jim je bilo, kadar so zažgali žito in če so uničili ves imetek zemljiških gospodarjev.«

Počasi je izpil vino in vedno živahnejše nadaljeval:

»Kakor ovce so hodili v gostih četah čez polja, nemi, resni, grozeči. Razganjali smo jih, pretlili smo jim z bajoneti in včasih sunili tudi koga s puškinim kopitom; oni pa so se razkropili brez strahu in naglice na vse strani in koj nato so se zopet zbrali; dolgočasno je bilo kakor pri maši in stvar se je vlekla dan za dnem kakor mrzlica. Naš podčastnik Luoto, vrli dečko iz Abrucov, ki je bil tudi kmet, se je zelo mučil;

rumen je postal in shušal je in nam je večkrat dejal:

»Slabo je, mladiči. Bog naj me prekolne! Še streljati bomo morali!«

To temno prerokovanje nam je še bolj pokvarilo razpoloženje. Poleg tega so se še za vsakim oglom, na vsakem holmu ali drevesu prikazovale glave trmastih kmetov in njihovi hudi pogledi so nas otipavali od vseh strani. Ljudje nas seveda niso bog ve kako prijazno sprejeli.

»Pij vendar!«, je dejal mladi Vincenzo in porinil drugo napolnjeni kozarec.

»Hvala onim pogumnim ljudem«, je zaklical ključavničar s svojim grmečim basom, izpil vino, obrisal z roko brke in nadaljeval:

»Nekega dne sem stal na majhnem holmu poleg loga oljkovih dreves in stražil drevesa, ki so jih bili kmetje poškodovali. Ob vznožju holma sta delala dva moča, starček in mladenič, kopala sta jarek. Vroče je bilo, solnce je pripekalo tako, da sem želel biti pri ribah; od dolgočasnja sem skoraj umiral in gledal sem ves srdit na kmeta. Opoldne sta prekinila delo in šla po kruh. Vrag vaju vzemi, mislim. Naenkrat pravi starček, ki me dotlej ni niti enkrat pogledal, nekaj besedi mladeniču. Ta odmaje z glavo, nakar mu starček ježno in glasno zapove: »Pojdi!« Mladič pride k meni z vrčem vina in reče, ne prepirajno: »Oče meni, da bi morda radi pili in vam ponudi vino.« Neumen položaj je bil, ali končno je bilo vendar prijetno. Od-klonil sem in starčku hvaležno pokimal, nakar je starček pogledal proti nebu in pripomnil: »Le pijte, gospod, pijte! Požirek ponudimo človeku in ne vojaku in niti ne upamo, da bi naše vino poboljšalo vojaka!« Vrag te vzemi s tvojimi zbadljivimi opominji, sem mislil, izpil sem tri požirke in se zahvalil, onadva pa sta pričela obedovati. Kmalu nato je prišel moj namestnik Sarletinec Ugo in zašepetal sem mu, da sta ona dva kmeta pridna človeka. Na večer istega dne, ko sem stražil pri podu, mi je padla opeka na

glavo. Na glavi sicer nisem bil močno ranjen, tem hujše pa na rami in še tako močno, da je visela leva roka kar brez življenja ob telesu.

Ključavničar se je s široko odprtimi usti in stisnjenimi očmi krepko zasmeljal.

»Opeke, kamni, palice«, je zaklical s sme-hom, »so takrat na onem kraju dobile lastnost živih bitij in ta samosvojost nežljivih predmetov je bila vzrok, da so bile na naših glavah prav krepke buške. Če je le kje stal vojak ali če je kje šel mimo, je kar nenadoma poskočila palica od tal ali je padel prav tako nepričakovano ka-men z neba. Seveda, besni smo bili vsled tega!«

Oči malega slikarja so postale žalostne, prebledel je in tiho dejal:

»Kadar slišimo take stvari, nas je srām ...«

»Kaj naj storimo? Ljudje se pametujejo le počasi ... Klical sem torej na pomoč in pre-nesli so me v hišo, kjer je ležal še eden, ki ga je bil kamen zadel v lice. Vprašal sem ga, kako da se je to zgodilo, nakar mi je razkačen od-govoril: »Stara ženska, tovariš, stara, siva co-prnica me je ranila.« Ali so jo aretirali? vpraš-am. »Dejal sem, da sem po nerodnosti padel in se ranil. Povelnik mi ne veruje, bral sem to z njegovih oči. Pa kaj ne, vendar ne morem pri-znati, da me je ranila stara baba. Vrag, saj je vendar za njihove glave, potem je samoposebi razumljivo, da nas ne marajo.« Tako, tako, sem mislil. Kmalu nato je prišel zdravnik v sprem-stvu dveh dam. Ena je bila zelo lepa, plavo-laska, očito Benečanka, druge se ne spominjam več. Preiskali so mojo rano, ki je bila neznatna, obvezali so me in odšli.«

Ključavničar je nagrbnil čelo, umolknil in si krepko mel roke; tovariš je iznova napolnil kozarce in privzdignil steklenico, vino se je isknilo v zraku kakor živ, rdeč žarek.

»Sedla sva k oknu«, je nadaljeval temno ključavničar, »in sicer tako, da naju ni obse-valo solnce. Naenkrat sva zaslišala nežni glas blondinke, ki le hodila s prijateljico in z zdrav-

bilo na bolgarski strani 81.000 mož in 24 topov v boju. Razumeti se imeli Bolgari še 5000 komitadžijev. Bolgari so očito nameravali prodreti do obali in izolirati Grke. Tekom boja so dobili Bolgari po železnici še 20.000 mož in gorske topove na pomoč. Bolgarske izgube so bile velike, ker so prišli med grčke, kjer jih je grška artiljerija decimirala. V Solun so pripeljali 300 ranjencev iz zadnjih bojev.

Zboljšanje grško-bolgarskih razmer.

Sofija, 29. Razmerje med Bolgarsko in Grško se je nekoliko izboljšalo, ker se je v vzajemnem sporazumu določila črta, ki se ne sme z nobene strani prekoračiti. V komisiji je bil tudi odrinski zmagovalec Savov.

Optimizem.

Pariz, 29. Vkljub temu, da je napetost med Bolgarsko, Grško in Srbijo dosegla vrhunec in je položaj navidezno skrajno kritičen ter vesti iz balkanskih in nekaterih evropskih glavnih mest venomer govore o neizogibni novi vojni, vlada v tukajšnjih diplomatskih krogih razmeroma optimistično presoja položaja, ker je vojna ali mir na Balkanu tudi evropsko vprašanje in bi torej v skrajni sili morala Evropa nastopiti, da prepreči krvav spopad med zavezništvom. Vzajemna trojica je pripravljena posredovati, ako izrazijo balkanske države tako željo; če bi se pokazalo, da absolutno prevladava bojno razpoloženje med balkanskimi državami, bo pa vzajemna trojica iz lastne iniciative poslegla vmes, bodisi sama ali pa skupno s trojno zvezo. Kakršnokoli posredovanje bo skoraj gotovo potrebno, ker so se nasprotja med zavezniški pač tako poostila, da sami ne bodo imeli dovolj objektivnosti in samozatajevanja za spravo. Način posredovanja pa se mora najti in se bo našel.

Vojne priprave na Srbskem.

Belgrad, 29. Na srbskih železnicah je ustavljen ves zasebni osebni in tovarni promet zaradi vojaških transportov.

PAŠICEV GOVOR V SKUPŠČINI.

Srbski ministrski predsednik govori koncilijantno.

Belgrad, 28. Danes je ministrski predsednik Pašić podal napovedano poročilo o zunanjem položaju oziroma o razmerju med Srbijo in zavezniški. Ta govor, o katerem se v gotovih krogih prerokovali, da bo *casus belli*, češ, da ne more javno razmotrivati razmerja med Srbijo in Bolgarsko učinkovati drugače kakor ultimatum bolgarski vladi, je razočaral šoviniste, ker je kljub odločnemu naglašanju srbskega stališča v svoji obliki lojalni in koncilijantni tudi napram Bolgarski. Pašić je v uvodu omenil, da ima namen podati jasno sliko zunanje položaja in njegovega razvoja od postanka balkanske zveze pa doslej, in se pri tem ozirati posebno na aktualno razmerje do Bolgarske. Popolne srbsko-bolgarske pogodbe ne more objaviti z ozirom na to, da je njena vsebina vzajemna državna tajnost. Potem je razlagal znane razmere v Makedoniji, ki so dovele do reformnih zahtev, do ustanovitve balkanske zveze in naposled do vojne. Zmaga nad Turčijo še ne rešuje balkanskih vprašanj. Po osvoboditvi republike turškega gospodstva prihaja vprašanje razdelitve osvojenega ozemlja in bodočih mej. Rešitev teh vprašanj odloči bodočnost balkanskih narodov, katerih interesi so prizadeti pri tem problemu tako, da je javno razmotrivanje zadeve težavno in kočljivo. Zaveda se, da je treba odtehtati vsako besedo in se varovati vsakega izraza, ki bi mogel učinkovati kot žalitev in izzivanje. Vlada bo porabila vse moči, da obvaruje legitimne interese srbskega naroda. Z enako vneto pa hoče tudi delovati na to, da se ohrani balkanska zveza, ki je pogoj in podlaga razvoja in lepše bodočnosti Jugoslovanov.

S tega stališča se bo vlada prizadevala, da doseže pravično razdelitev osvojenega ozemlja, ki se bo strinjala z interesi zaveznikov in z razmerjem žrtev vojne. Rešitev tega vprašanja s Črno goro ne povzroča težav, ker so rezultati vojne ipso facto podali razdelitev med Srbijo in Črno goro. Če bi kljub temu nastal kakšen nesporazum, je poklicano razsodišče, da ga reši.

Naše meje z Albanijo so določile velesile na londonski konferenci, ki je vzela za podlago etnografski položaj.

Razmerje med Srbijo in Bolgarsko.

Je priručno. Iz zveze med Srbijo in Bolgarsko je zrasla splošna balkanska zveza. Vzajemna prava in dolžnosti določa zvezna pogodba med Srbijo in Bolgarsko. Ta pogodba je državna tajnost in se mora vsled tega le splošno govoriti o njej. Sklenjena je bila pogodba v gotovem položaju ob gotovih pogojih. Tedanje razmere pa so se tako izpremenile, da so izmed vseh dolžb le še točke o razdelitvi ozemlja neizpremenjene. Izpremenba dejstev, ki so bila podlaga pogodbe, utemeljuje zahtevo, da se izpremeni tudi določbe o razdelitvi ozemlja. Pogodba izreka med drugim, da pripade vse osvojeno ozemlje zaveznicama. To ne velja več, ker se je zveza razširila, in pripada po analogiji ozemlje sedaj zaveznikom, ne pa le zaveznicama Srbiji in Bolgarski. Posebne točke določajo srbske interese, med katerimi ena prisoja Srbiji Jadransko obal. Nastale so razmere, vsled katere Srbija ni mogla dobiti Jadranskega obrežja; ta izpremenba dejstev involvira pravico do izpremenbe pogodbe. Srbska vlada torej vztraja na reviziji pogodbe tem bolj, ker se je pogodba sama izpremenila tekot vojne, zlasti vsled nadaljevanja operacij po prvem premirju. Na podlagi zvezne pogodbe so bili takrat doseženi pogoji za mir. Ker pa je Bolgarska vztrajala na osvojitvi Odrina in na pridobitvah v Traciji, ki niso bile predvidene v pogodbi, je Srbija v zmislu zavezniške zvestobe resignirala na mir in prelivala kri za nove bolgarske zahteve, dasi to ni bila njena materialna dolžnost. V zmislu pogodbe je torej Srbija imela pravico do Jadranske obale, pa je ni

dobila. Bolgari niso imeli pravice do Odrina in Tracije, pa so jo dobili — s srbsko pomočjo. Srbija je podpirala Bolgarsko pri Cataldži, dasi tudi tega ni obsegala njena zavezniška pogodba. Srbija z revizijo pogodbe ne zahteva nič novega, ker je pogodba že izpremenjena. Kdor očita Srbiji, da ne izpolnjuje pogodbe, je nezadostno informiran.

MIROVNO VPRAŠANJE.

Danaj podpisane preliminarije.

Dunaj, 28. Iz Londona poročajo, da namerava Danaj danes brez obzira na ostale zavezniške podpisati preliminarne mir s Turčijo.

Finančna konferenca.

Pariz, 28. Nemčija je izrazila željo, da bi imeli zastopniki velesil posebna posvetovanja, preden se prične oficijelne seje finančne komisije.

Oficijelna bolgarska izjava.

Sofija, 29. Vlado glasilo »Mir« objavlja naslednjo izjavo: »V teku enega ali dveh dni morajo vsi zavezniški skupno podpisati mir. Ako zavezniški takoj ne podpišejo miru, tedaj bo imela Bolgarska popolno svobodo in popolno pravico da sprejme predlog turške vlade in sklene posebej mir. Zato upa vlada, da se bodo zavezniški že vendar odločili v zadnji uri. Glede vseh nerešenih vprašanj je Bolgarska pripravljena, da skupno z zavezniški zastavi vse sile, da se čim več doseže. Nadaljno odlašanje za podpis mirovne pogodbe je popolnoma izključeno.

Grki se bodo pogajali z Bolgari.

Sofija, 29. Ako se ne podpiše v Londonu mirovna pogodba, tedaj bo najbrže predložila Bolgarska balkanskim državam ultimatum s kratkim rokom. Obenem pa je upanje, da bodo zavezniški odnehali. Grška je izjavila, da je pripravljena pogajati se z Bolgarsko o mejah osvojenega ozemlja, ne da bi se pritegnili tudi srbski delegatje.

ALBANIJA.

Skrbi provizorične vlade.

Dunaj, 29. »Jugoslav. Koresp.« piše iz Valone: Minister za notranje zadeve Muftić beg je dejal v nekem pogovoru, da ustvarja neodločnost velesil v Albaniji obupan položaj. Provizorična vlada nima ne moči ne krvi. Velesile niso storile ničesar, da bi dale vladi moč, katere ji ne more dati uboga, izčrpana dežela. Nevarno je prepustiti Albanijo samo sebi. Velesile ne smejo zavlačiti definitivne ureditve razmer, če nočejo, da ostanejo duri odprte za vsako možnost. Sedanji položaj je nevzdržen. Provizorična vlada je otvorila šest šol ter en poštini in brzojavni urad. Ali Albanija nima še niti svojih znamk. (Če bi bila to največja nesreča!) Grki so deset kilometrov od Valone; tudi Srbi ogrožajo deželo. Če ne pridejo velesile kmalu do sklepa, postanejo nasilstva sovražnikov taka, da se je bati skrajnega. (Velesile res ne znajo nič drugega kakor cincati; ampak jeremijade o grških in srbskih nasilstvih ne napravijo davno nobenega vtiska več. Kdor se je desetkrat zlagal, da prihaja volk, mu tudi takrat ne verjamejo, kadar ga volk res pograbl.) »Jugoslovanska« in »Albanska« korespondenca in podobna trobila so se pa lagala ne desetkrat, ampak stokrat. Če bi bili Srbi in Grki poklali toliko Albancev, kolikor so poročale te cunje, ne bi bilo nobenega Abanca več na svetu.)

Komisija za meje.

Dunaj, 29. Londonska konferenca poslaničkov je sklenila odposlati v Albanijo posebno mednarodno komisijo, da določi na mestu natančne meje za južno in severno-vzhodno Albanijo. (To je pravzaprav nova klobuta za dunajsko diplomacijo. Enak predlog je bil že davno podan, pa se mu je upirala Avstrija.)

Protičrnogorska slavnost v Skadru.

Skader, 29. Neki tukajšnji odbor je naprosil admirala Burneya, da bi dovolil prireditve ljudske veselice, s katero bi se proslavila osvoboditev od Črnogorcev in izrazila zahvala mednarodnim četam. Admiral Burney je odklonil dovoljenje, češ da taka slavnost ni umestna, dokler so še Črnogorci v Skadru. (Posebna modra najbrže tudi tedaj ne bi bila, če ne bi bilo Črnogorcev v mestu, kajti tudi domače prebivalstvo ni absolutno enakega mnenja o mednarodni osvoboditvi.)

Minister Gurakuči je zadovoljen.

Rim, 29. Tukajšnji »Corriere d'Italia« objavlja izjave albanskega provizoričnega ministra Gurakučija, ki je potoval z Iso Boljetincom in z Izmailjem Kemalom po Evropi. Gurakuči pravi, da je Albanija dosegla toliko, kakor da je zmagala v bitki. Politični obstanek Albanije je splošno priznan. Kar se tiče Esadove poželjivosti po albanskem tronu, ni bilo njegovih aspiracij nikoli resno jemati, zlasti ker mu Albanci nikdar ne bodo odpustili skrivnostne kapitulacije v Skadru. (Veliko skrivnostnega pač ni na tej kapitulaciji po šestmesečnem boju.) Kongres v Kroji, ki ga je bil sklical Esad paša, se je popolnoma ponesrečil. O albanskih mejah pravi Gurakuči, da jih prirodno določajo zemljepisne, vodne in narodne razmere. (Posebno narodne, ker so na Balkanu narodnosti tako strogo ločene, da so v nekaterih krajih kar po tri pomešane!) Meje, ki so po njegovem mnenju naravne, bi napravile Albanijo približno za tretjino večjo, nego jo je določila londonska konferenca. Kar je priznalo Črni gori, bi moralo vse postati albansko, Epir pa tudi ves.

REZERVISTI V BOSNI IN DALMACIJI.

Dunaj, 28. Cesar je ukazal, da se imajo starejši rezervisti, letniki 1902 do 1905 ter nadomestni rezervisti, ki so bili svoj čas poklicani za dopolnitev efektivnega stanja v Bosni, Hercegovini in Dalmaciji, nadomestiti z rezervisti mlajših letnikov in s takimi nadomestnimi rezervisti, ki so bili svoj čas poklicani za dopol-

nitev efektivnega stanja v Bosni, Hercegovini in Dalmaciji, nadomestiti z rezervisti mlajših letnikov in s takimi rezervisti, ki ne uživajo posebnih zakonitih pravic. Ta ukaz je bil izdan z ozirom na nazore vodilnih krogov, da zunanji položaj ne dovoli znižanja vojne sile v Bosni, Hercegovini in Dalmaciji, z druge strani pa vsled želje, da se omogoči povratek k rodbinam onim rezervistom, ki so že več mesecev v aktivni službi. Starejši rezervisti bodo šele tedaj odpušteni, kadar nastopijo mlajši službo.

UTOPLJEN PIONIR.

Dunaj, 28. Pri pionirskih vajah 23. Donavi pri Mauntru je pionir Ivan Čizberc, 21 let star, doma z Ogrskega, padel v vodo in utonil.

NESREČA PRI VOJAŠKI VAJI.

En vojak ubit, šest ranjenih.

Budimpešta, 28. Na pionirskem vježbišču pri Budimpešti so imeli vojniki včeraj vaje z ročnimi granatami. Pri tem je ena granata eksplodirala s silnim pokom. Posamezni kosi so zadeli sedem pionirjev, ki so bili v bližini. Eden je bil takoj mrtev, šest je težko ranjenih. Rešilna družba jih je na dveh avtomobilih prepeglala v vojaško bolnico. Zadevo preiskuje vojaška komisija.

TRILETNA VOJAŠKA SLUŽBA NA FRAN-COSKEM.

Pariz, 28. Po viharini debati je sprejela poslanska zbornica 234 milijonski kredit, ki se porabi za pridržanje tretjega letnika, s 386 proti 165 glasovi.

40 MILJONOV DEFRAVDIRANIH.

Peterburg, 29. »Novoje Vremja« poroča, da dosega defraudacije pri zgradbi amurske železnice 40 milijonov kron. Imenovana je preiskovalna komisija, ki ima poročati vladi.

TURČIJA.

Nemiri v Arabiji.

Carigrad, 28. Časopisi poročajo, da je bil v bojih med plemeni v Basori ubit znani arabski šejk Saadun paša.

Hilmi paša v Siriji.

Dunaj, 28. Tukajšnji turški poslanik Hilmi paša je v načelu sprejel mesto generalnega nadzornika reform v Siriji, ter odide avgusta meseca na svoje novo mesto. Za izvedbo reform v posameznih pokrajinah Turčije bo imenovan šest generalnih nadzornikov.

Komisija za Armenijo.

Peterburg, 29. Ruski poslanik v Carigradu je napravil pri turški vladi korake zaradi nasilstev, ki se vrše nad Armenci. Minister za zunanje zadeve je obljubil, da bo imenovana posebna komisija, ki ima napraviti red v Armeniji.

SPORI V DRUŠTVU RDEČEGA KRIŽA.

Demisija podpredsednika Uriela.

Dunaj, 29. V vodstvu društva Rdečega križa so nastali spori, vsled katerih je podal vpokojeni generalni zdravnik Uriel svojo demisijo kot prvi podpredsednik.

Poslanska zbornica.

Dunaj, 28. maja.

Razprava o vnanji politiki.

Tudi na današnji razpravi ni niti en govornik pokazal navdušenja za politiko grofa Berchtolda.

Češki separatist Tušar je zahteval izpremembo ustave v tem zmislu, da se odločanje o miru in vojni, ki je sedaj prerogativ krone, poveri parlamentu. V nadaljnjem govoru je protestiral proti vmešavanju prestolonaslednika v državne posle in proti sistemu, da se vse napake v politiki pokrivajo z avtoriteto krone.

Zaupanje v božjo pomoč.

Govornik poljskega kola, posl. dr. Leo je izrazil željo, da se finančna reforma uzakoni še pred poletnimi počitnicami. Glede na vnanji položaj je izjavil, da doprinešene žrtev niso v nobenem razmerju z uspehi, tem manj, ker sedanja rešitev ne zagotavlja evropskega miru za dolgo vrsto let. Končno upa, da se bo »v božjo pomoč« dala poravnati ogromna škoda, ki jo je monarhiji usekala šestmesečna balkanska kriza.

Zoper klerikalno politiko nemškega »National-verbanda«.

Vsenemec Iro je izjavil, da morajo avstrijski Nemci hraniti svoje sile za velike boje med Slovanstvom in Germanstvom in ne sme svoje srčne krvi prelivati za avstrijsko dvorno in jezuitsko politiko. V ostalem govoru je napadal nemški »Nationalverband«, ki se dela nacionalnega in svobodomiselnega, a se obesa krščanskim socialcem za škrice in sklepa z njimi gnile volilne kompromise, samo da otme nekaj siromanih mandatkov.

Celo nemški radikalec Wolf je ubiral opozicijske strune in je opravičeval kompromis nemških nacionalcev in klerikalcev s — psovanjem socialnih demokratov. Navzoči socialni demokratje so za psovke od sladkornega kartela podkupljenega poštenjaka, ki je še pred kratkim slavil Hohenzolernce in se plazi danes pred Habsburžani po trebuhu, niso zmenili.

Ukrajinska obstrukcija.

Ukrajinski posl. dr. Levicky je napovedal da bodo Ukrajinci vsled razbitega kompromisa v Galiciji obstruirali finančne predloge.

Govorili so še Seldi, Andermann, Denk in Isopescul-Grecul, nato pa je podal domobranski minister Georgij izjavo

o Rusiji prodanih domobraskih hlačah.

Povedal je, da uprava prodaja črne hlače, in nabavila sive. Prodajati so se začele črne hlače že leta 1907. a se je prodaja ob aneksijski krizi prekinila.

Hujskarije galitskih škofov.

Posl. Breiter je ostro kritiziral hujskarije galitskih škofov, ki so s svojimi pastirskimi listi zasejali med pobožno katoliško prebivalstvo, fanatično sovraštvo do Židov in Ukrajincev. Stürghovo vlado zadeva krivda, da mirno gleda brezvestno početje visokih farjev.

Domobraski minister za dvoboje.

Na koncu seje je domobraski minister Georgij odgovarjal na interpelacijo o smrtnem dvoboju Zborovskega in Weiša in izjavil, da je dvoboj neizogiben, ker javna sodišča ne varujejo v zadostni meri osebne časti.

Sodr. dr. Diamand je konstatiral, da čudno izgleda, ako minister opravičuje zločin v zmislu veljavnega kazenskega zakona s pravno anarhijo, in da vlada obenem s primernimi predlogami sili na to anarhijo odpraviti.

Prisega seja bo jutri ob 11. dopoldne.

Proces Lukacs-Desy.

Prvi dan razprave.

Budimpešta, 28. Včeraj je bilo zaslišanih še nekoliko prič, ki so imele izpovedati o nakupu hiš v Zaladni.

Te priče predlaga ministrski predsednik Lukacs.

Višji rudniški svetnik Kurovozky pravi, da je vladi poročal o mizeriji s stanovanji v Zaladni in predlagal nakup hiš, ki so bile takrat Lukacseva last. Misli, da je bila cena zelo primerna in da bi bila sedaj veliko višja.

Rudniški glavar Czerninger: Ko sem se finančnemu ministru Lukacsu osebno zahvalil za imenovanje, sem poročal tudi o slabih stanovanjskih razmerah rudniških uradnikov in priporočil te hiše. Lukacs pa je odklonil moj predlog. Nakup se je izvršil šele dve leti pozneje, 1912. Kupčija je bila ugodna.

Ministerialni svetnik Wahner pravi, da so najprej hoteli kupiti drugo, manj ugodno hišo. Potem pa je hranilnica v Karlsburgu priporočila hišo, ki jo je bila kupila od ministrskega predsednika. Cena je znašala 90.000 kron, hiša pa je vredna 120.000 kron.

Glavni tajnik hranilnice Deutsch je dal ceniti hišo. Cenili so jo na 115.000 kron. Hranilnica je plačala Lukacsu 85.000 kron, pa jo je čez pol leta prodala za 90.000 kron.

Podobno izjavljajo poslanec Mayer, železniški inženir Fabian, nadinženir Salgo in notar Albini. Trije izvedenci cenijo vrednost kvadratnega metra eden na 70, drug na 55, tretji na 25 kron.

Lukacs pride na obravnavo.

Budimpešta, 28. Snoči se je v krogih vladne stranke raznesel glas, da pride Lukacs vendar pred zaključkom dokazovalnega postopanja na obravnavo in da poda obširno izjavo.

Drugi dan.

Budimpešta, 28. Na današnji razpravi je predsednik vprašal bivšega ravnatelja bančne in trgovske družbe Petra Vajdo, če je družba kaj vplačala v blagajno vladne stranke.

Priča: Plačali smo 25.000 K v času volitve v Starem Budimu. Pogoji je bil, da vplača Generalna kreditna banka veliko večjo svoto.

Zagovornik Vazsonyi: S katerimi člani vlade je govoril ravnatelj Elek o strankini blagajni?

Priča: Dejal mi je, da je govoril z ministrskim predsednikom Lukacsom.

Zagovornik predlaga pismo bivšega ministrskega predsednika Weckera, ki pravi, da niso v dobi koalicijske vlade ogrske banke nikoli dajale denarja za volilne namene.

Grof Imre Karolyi, podpredsednik bančne in trgovske družbe, pravi, da mu je Elek poročal o zaupnih izdatkih in mu tudi kazal dokumente. Popolnoma zanesljivo se more spominjati samo na neko pobotnico, ki jo je bil izdal ravnatelj pomožnih uradov Kazar; obsegala je potrdilo vrhu 2.825.000 kron.

Predsednik: Kaj je dejal ravnatelj Elek, ko Vam je kazal to pobotnico?

Priča: Da je bil znesek izplačan na podlagi neke pogodbe med njim in finančnim ministrom.

Poslanec Sander in generalni direktor Kreditne banke Ulmann izjavita, da je ravnatelj Elek opravičil izdatek diskreditnega zneska.

Grof Andrássy pravi, da zato ni vstopil v Elekovo razsodišče, ker ni maral obljubiti molčečnosti za slučaj, da pridejo na razgovor politične zlorabe.

Huda izjava za Lukacs.

Bivši naučni minister grof Zichy izpove, da je vsled Lukacs-Desyjeve afere izstopil iz Lukacsevega kabineta, da mu je atera kot ministru znana, a se ne smatra za opravičenega, da bi izdal uradne tajnosti.

Nato se je seja prekinila.

Goriško.

VOLILNI SHODI NA GORIŠKEM.

V nedeljo 1. junija ob 11. dopoldne v Povirju v prostorih Andreja Mohorčiča. Poroča sodrug dr. Henrik Tuma iz Gorice.

V nedeljo 1. junija ob 3. popoldne v Sezani v prostorih Franca Guliča. Poroča sodrug dr. Henrik Tuma iz Gorice.

V nedeljo 8. junija ob 10. dopoldne na Bukovem v prostorih Antona Celika. Poroča sodrug dr. Henrik Tuma iz Gorice.

V nedeljo 8. junija ob pol 4. popoldne v Hudajuzni v prostorih hotela »Pri črni prsti«. Poroča sodrug dr. Henrik Tuma iz Gorice.

Sodrugil Volilci! Agitirajte po vseh krajih za obilno udeležbo.

— Volilni Imeniki za deželnozbornske volitve so že skoraj povsod razporeženi na vpogled volicem; pozivamo vse sodruge, da se

prepričajo, ako so vpisani v volilni imenik. Ako se ne pobrigajo pravočasno, po preteku 14dnevne roka razpoložljivosti imenika ne bo več časa za reklamiranje. V Gorici je volilni imenik razpoložljiv od 26. maja do 8. junija pri c. kr. okrajnem glavarstvu (priljubljen) in ne pri goriškem magistratu kakor prejšnja leta.

— **Okrajna organizacija zidarjev v Gorici** priredi v nedeljo 1. junija veliko vrtno veselico na vrtu gostilne Stefana Furlana v Podgori (blizu železnega mosta) s sledečim sporedom: Ob pol 4. pop.: sprejem gostov na veseličnem prostoru; ob 4. pop.: začetek veselice; ob pol 5. pop.: slavnostni govor — poročevalca sodruga J. Petejan in M. Todeschini; ob 5. pop.: prične ples, ki bo trajal pozno v noč. Vstopnina k veselici za moške 30 v. ženske in otroci v spremstvu so vstopnine prosti. Vstopnina k plesu 10 vin. za vsak komad. V slučaju slabega vremena se bo veselica vršila naslednjo nedeljo, 8. junija.

— **Sv. Duh v goriški politiki.** O binkošti se je marsikak voditelj vladajočih političnih strank spomnil, kako se je pričenovali zasedanje prejšnjega deželnega zbora, kateremu moramo sedaj oskrbeti naslednika. Šli so k maši, da pokličejo sv. Duha na pomoč. Tega je bilo res treba. Šlo je za deželnooborniška mesta, šlo je za egipčanske lonce večine in zato, kdo bo pobiral kot Lazar opozicijske drobtine. Prišlo je nekaj laških liberalcev, nekaj slovenskih klerikalcev, maševal pa je monsignor Faidutti. Ta je klical na glave zbranih liberalnih in klerikalnih pobožnjakov sv. Duha, da jih razsvetli. Molil je gotovo tudi za uspešno delovanje deželnega zbora. Vedel je pa tudi natančno, da se on sam ne bo ravnal po navodilih sv. Duha, ker je moral v opoziciji preprečevati delo deželnega zbora. In menda so prav zato, da ne bi prišli v nasprotje z navodili sv. Duha, ostali doma poslanci laške klerikalne stranke, in bržkone tudi oni slovenske liberalne. Sv. Duh je potem — kot smo videli v zasedanju — omejil svoj vpliv res le na slovenske klerikalce in laške liberalce, tako da so bili slovenski liberalci in laški klerikalci prav od Boga zapušteni ...

Novice.

* **Kako je v nebesih.** Jezuit Henrik Henricz je izdal knjigo, v kateri kar najnatančneje popisuje, kako da je v nebesih. To pripoveduje s tako gotovostjo, kakor da bi bil ravnokar prišel z nebes, ker popisuje jih tako-le: »Vsak svetnik ima v nebesih lastno poslopje in Kristus, Gospod sam, ima krasno palačo. V nebesih so samo ravne ceste, ob obeh straneh jih obdajajo visoke, lepe hiše. Angeli nimajo lastnih stanovanj, temveč jih najdeš povsod. Ulice so okrašene s pestrimi preprogami. Slavni umetniki so s krasnimi rezljarskimi, slikarskimi in kiparskimi deli vse znanje sveta predstavili na stenah hiš. V nebesih so tudi kopeli, v katerih se kopeljejo svetniki in kjer plavajo kakor ribe. Angeli prepevajo lepše kakor naši slavčki. Obblečeni so v krasne ženske obleke in vneto strežejo svetnikom, ki prireajo dostikrat pojedine in ples. Žene se smehljajo v nebesih še vse bolj mlo in dražestno kakor na zemlji.« — S takimi bedastostmi pitajo duhovniki verno množico. In če se upravičeno očita klerikalcem, da namenoma poneumnejevajo ljudstvo, tedaj vpijejo, da hočemo iztrgati ljudstvu vero iz srca.

* **Mali in veliki tatovi.** Razredni duh, ki zastruplja vse naše javno življenje, se je pojavil na najostudnejši način pri sodišču v Perugiji na Italijanskem. Tamkajšnje sodišče je obsodilo ubogega nemančiča, ki je pokradel več manjših predmetov, vrednih okoli 2000 lir, na sedemletno ječo. Isto sodišče je pa pred nekaj meseci obsodilo uradnika, ki je poneveril skoraj milijon lir, na dveletno ječo. Še preden je odsedel to kazen, je kralj pomilostil velikega tatarja; mali tat leško segnje v zapor. Živa duša se ne bo spomnila, da bi ga priporočila »kraljevi milosti«.

* **Nenavadna smrt dojenčka.** Trimesečni otrok znanega florentinskega zlatarja je nenadoma umrl na nepojasnljen način, zato je sodišče odredilo sodnijsko raztelesenje. Pri raztelesenju so dognali zdravnik, da se je vrnila otroku šivanka med šesto in sedmo rebro, predrla pljuča in se zapčila v srce. Prišli so na to, da je otrokova stara mati, ki je šivilja, pritisnila dete na srce in šivanka, ki jo je imela zapico v predpasniku, je ranila otroka, ne da bi bil kdo od domačih zapazil nezgodo. Šele pozneje so se spomnili, da je dete pri objemu močno kričalo, ker je čutilo bolečine.

* **Molohove žrtve.** Na seji poslanske zbornice je 23. t. m. poslanec sodrug Klemensiewicz naštel v interpelaciji vojaške samomore pri galških regimentih. Samomore so izvršili vojaki od novembra lanskega leta. Seveda ni mogel naštetih vseh, ker vojaške oblasti, če le morejo, prikrivajo mnogo samomorov. Pač vedo, zakaj. Pri prvem zboru v Przemislu je javnost izvedela o sledečih samomorih: 28. februarja 1913 se je ustrelil Marko Lukawiecki, rezervni artiljerist; 1. marca 1913 se je ustrelil Dmitro Pilat, ki je služil pri istem regimentu kakor Lukawiecki. Torej v teku dveh dni dva samomora pri enem in istem regimentu. 1. marca se je ustrelil Aleksander Korab, rezervist pri saperskem bataljonu št. 18; 5. marca se je ustrelil Ivan Pazdyk, artiljerist; 4. aprila se je ustrelil Teodor Przistanski, infanterist pri 45. regi-

mentu; 6. aprila se je skočil Samuel Schreiner iz drugega nadstropja garnizijske bolnišnice; 4. maja se je skočil v vodo Gregor Bahenski od 10. poljskega havbiškega regimenta; vzrok tega obupnega dejanja je bila odklonitev njegove prošnje za dopust čez praznike; Bahenski je hotel obiskati svojo družino. V januarju se je zastrupil enoletni prostovoljec Karl Szakowicz iz Lvova iz strahu pred vojaškim izpitom. Pri trdnjanskem art. regimentu št. 2 v Krakovu sta se ustrelila dva vojaka zaradi strogega kazenskega postopanja, en prostovoljec pa se je hotel zastrupiti z arsenikom. V Tarnopolu se je ustrelil četovodja Romanovicz od 15. infanterijskega regimenta. 1. marca se je ustrelil podčastnik Vavac Szepanski v Krakovu; pri Hodorovu se je ustrelil 16. marca oficir, ki je bil dodeljen straži na mostu; 2. aprila se je ustrelil v Novem Sandecu rezervist iz Kamionke; v začetku aprila se je ustrelil rezervist Jim od 15. brambovskega polka; vzrok, ker so skrajno sirovo postopali z njim. V Jaroslavu se je ustrelil dragonec Kaminka; v Lvovu se je ustrelil infanterist 30. polka (imena ni bilo mogoče izvedeti); 2. marca se je ustrelil korporal v rezervi Franc Mortka. Pri krakovskem zboru so znani naslednji samomori: 19. februarja se je ustrelil infanterist Gemtala, ker so sirovo ravnali z njim; 13. marca se je skočil v Vislo artiljerist Pokorny; 19. marca se je zastrupil z mišnico prostovoljec Artur Otto, ker ga je neopravičeno preganjal in šikaniral njegov stotnik; v trdnjavi Dlubnia se je ustrelil neki artiljerist (ime neznano); v trdnjavi Mydlajki se je ustrelil neki rezervist, oba iz strahu pred kaznijo. — Interpelacija pripominja, da seznamek ni popoln, ali dovelj značilen za postopanje pri vojaštvu.

Odgovorni urednik Fran Bartl.
Izdaja in zalaga založba »Zarje«.
Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Zahvala.

Ob prerani izgubi našega preljubljenega soproga, oziroma dobrega očeta, gospoda

Ludovika Stricel

se za došla tolažila in zadnje pozdrave v Bohinjski Bistrici in v Ljubljani za spremstvo na njegovi zadnji poti k večnemu počitku srčno zahvaljujemo.

Ljubljana, dne 26. maja 1913.

Žalujoča rodbina Stricel.

Zahvala.

Vsem, ki so nam izkazali tolažilno sočutje o priliki prebitke izgube naše drage hčerke, oz. sestre, gospodične,

Berte Zaloker

ki so blagi rajnici poslali toli ljube zadnje pozdrave in jo spremili k zadnjemu počitku s srčno zahvaljujemo. Posebno zahvalo pa smo dolžni gospodu župniku Vrhovniku in darovalcem krasnih vencev.

Ljubljana, 28. maja 1913.

Žalujoča rodbina Zalokerjeva.

Stavbena in gostilniška zadruga „Delavski dom“ v Trbovljah.

registrovana zadruga z omejeno zavezo

vabi svoje člane na

občni zbor

ki se bo vršil v nedeljo 6. julija 1913 ob 3. popoldne v društveni dvorani.

DNEVNI RED:

1. Citanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. a) Poročilo revizije; b) računsko poročilo; c) poročilo nadzorstva.
3. Sklepanje o prebitku.
4. Preuredba § 11, 13, 14, 17, 18 in 20 pravil.
5. Volitev devetih članov v nadzorstvo in treh namestnikov.
6. Razno.

Trbovlje, dne 14. maja 1913.

Načelstvo.

Nadzorstvo.

40 letni uspeh, ki ga potrjujejo na tisoče priznanj.

Želodčna tinktura

lečarnarja Piccolija v Ljubljani

krepi želodec, pospešuje prebavo in je odvajalna. 1 stekleničica velja 20 vin.

Naročila sprejema lekarna G. Piccoli, Ljubljana.

A. Zupančič knjigovez v Ljubljani

Slomškova ulica štey. 31

priporoča svojo na novo urejeno

knjigoveznico

za prijazna naročila vsakovrstnih v knjigoveško stroko spadajočih del. — Razen vezanja raznih knjig za knjižnice in šolsko rabo se še posebno priporoča za naročila trgovskih knjig (protokolov), različnih map, vzornih knjig in vsakovrstnih kartonaz. Izdeluje tudi okvirje in passepartout, priklade za različne podobe, fotografije itd.

Cene nizke.

Postrežba točna.

Občno konsumno društvo v Idriji

naznanja s tem, da je v svoji seji dne 9. svečana 1913 sklenilo, da se hranilne vloge članom

obrestujejo od 1. januarja 1913 naprej po 5 odstotkov.

Kredit do 30 dni je obresti prost. Čez 30 dni do 6 mesecev se imajo računati obresti po 6 odstotkov. Od kredita nad 6 mesecev pa po 7 odstotkov in sicer že od 30 dni naprej.

Hranilne vloge sprejema društvo vsak dan med uradnimi urami od 8. zjutraj do 12. dopoldne ter od 2. popoldne do 6. zvečer. — Odpovedni rok so pri društvu najprimernejši in varnost vlog najboljše, kajti za varnost garantira premoženjska in blagovna vrednost. Vsak član najlažje zaupa svoje prihranke svojemu zavodu.

Načelstvo.

Občno konsumno društvo v Zagorju

(vpisana zadruga z omejenim poroštvom)

vabi svoje člane na

izredni občni zbor

ki se vrši v nedeljo dne 1. junija 1913 ob 2. popoldne v dvorani gosp. Riharda Mihelčiča na Toplicah.

DNEVNI RED:

1. Volitev treh nadzornikov in enega namestnika.
2. Volitev predstojstva.

Vstop imajo samo člani.

Zagorje, 13. maja 1913.

Za nadzorništvo:

Fran Klopčič,
zapisnikar.

Ivan Wallend,
predsednik.

Št. 13094.

Razglas.

V nedeljo, dne 1. junija t. l. ob 3. popoldne se bo oddala potom javne dražbe v najem košnja mestne senožeti v Črni vasi, ki služi za kemično poskušališče.

V ponedeljek, dne 2. junija t. l. ob 9. dopoldne se odda košnja mestnih senožeti pri Podturaskem gradu (Tivoli).

V torek, dne 3. junija t. l. ob 9. dopoldne se odda košnja na Ljubljanskem gradu.

V sredo, dne 4. junija t. l. ob 9. dopoldne se odda košnja mestnih travnikov pri Koleziji, ob Kraji potli, v Rakovi jelši, Črni jarkih in v Lipah.

V četrtek, dne 5. junija t. l. ob 9. dopoldne se odda košnja mestnih travnikov pod Rakovnikom in na Ilovici.

V nedeljo, dne 8. junija t. l. ob 3. popoldne se odda košnja Jezuvitarice pod Margom (Podpečjo).

Zbirališče najemnikov za senožeti v Črni vasi, pri Podturaskem gradu, na Ljubljanskem gradu in Jezuvitarice pod Margom na dotičnih travnikih; zbirališče najemnikov za travnik pri Koleziji ob 9. pri Koleziji; za travnike v Rakovi jelši ob 10. pri mostu čez Mali graben; zbirališče najemnikov za travnike pod Rakovnikom in Ilovici na travniku pod Rakovnikom.

Mestni magistrat ljubljanski

dne 21. maja 1913.

Cirkus Schmidt
Lattermannov drevored.

Otvoritvena
predstava
danes v četrtek

29 maja.
Začetek ob 8¹⁵ zvečer